

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 20/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. novembra 2018 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval návrh Okresného súdu Trenčín, zastúpeného sudkyňou [REDACTED], na začatie konania o súlade § 230 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a takto

r o z h o d o l :

Návrh Okresného súdu Trenčín o d m i e t a ako zjavne neopodstatnený.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 30. mája 2016 doručený návrh Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“ alebo „navrhovateľ“), zastúpeného sudkyňou [REDAKOVANÉ], na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o súlade § 230 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Exekučný poriadok“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

Z návrhu a predloženého spisu okrem iného vyplýva, že okresný súd pod sp. zn. 24 C 159/2006 vedie konanie (ďalej aj „označené konanie“), v ktorom sa žalobkyňa ([REDAKOVANÉ]) domáha proti Slovenskej komore exekútorov (ďalej len „žalovaná“) za účasti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako vedľajšieho účastníka na strane žalovanej určenia, že výkon jej exekútorského úradu trvá, a zároveň si uplatňuje náhradu škody. Z tvrdení žalobkyne vyplýva, že na základe rozhodnutia ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) č. 5122/1995-30/46 z 28. novembra 1995 bola vymenovaná za súdnu exekútorku s účinnosťou od 4. decembra 1995 po tom, ako 6. novembra 1995 a 7. novembra 1995 vykonala odbornú skúšku a bolo jej vydané osvedčenie č. 5122/1995-30 o ukončení špecializovaného štúdia a vykonaní odbornej skúšky pre súdnych exekútorov podľa § 230 Exekučného poriadku, na základe čoho jej bola udelená výnimka zo vzdelania a mohla byť vymenovaná za súdnu exekútorku.

Dňa 4. decembra 1995 žalobkyňa zložila sľub exekútorke a exekútoršiu prax vykonávala nepretržite do 31. januára 2002. Žalovaná súdnemu exekútorovi [REDAKOVANÉ] písomne oznámila, že exekútoršiu úrad žalobkyne zanikol v zmysle § 230 ods. 4 Exekučného poriadku 9. novembra 2001 a v zmysle § 17 ods. 5 Exekučného poriadku ho ustanovila za jej náhradníka, na základe čoho jej mala byť odňatá možnosť vykonávať funkciu súdnej exekútorke.

Ustanovenia § 230 ods. 3 a 4 boli do Exekučného poriadku zavedené s účinnosťou od 9. novembra 1999 novelou Exekučného poriadku, a to zákonom č. 280/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 280/1999 Z. z.“).

Z § 230 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 9. novembra 1999 vyplýva, že výnimka zo vzdelania prestane platiť, ak ten, komu bola výnimka udelená, nezačne štúdium na právnickej fakulte do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona a do ďalších 5 rokov toto štúdium úspešne neukončí. V prípade žalobkyne výkon exekútoršiu úradu zanikol uplynutím týchto lehôt, ktoré začali plynúť s účinnosťou zákona č. 280/1999 Z. z. Žalobkyni bolo následne prípisom ministerstva spravodlivosti č. 11320/02-52/253-E z 10. júna 2002 oznámené, že výkon jej exekútoršiu úradu zanikol priamo zo zákona 10. novembra 2001, keďže nesplnila podmienku uvedenú v § 10 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku a do 9. novembra 2001 ani nezačala štúdium na právnickej fakulte. Žalovaná neuznáva nároky uplatňované žalobkyňou a je toho názoru, že výkon exekútoršiu úradu žalobkyne zanikol zo zákona márnym uplynutím lehoty z dôvodu, že v zákonom určenej lehote nezačala študovať na právnickej fakulte.

Ústavnému súdu doručila 6. mája 2002 [REDAKOVANÉ], v označenom konaní žalobkyňa (ďalej aj „sťažovateľka“), sťažnosť, v ktorej namietala porušenie v sťažnosti označených svojich práv postupom a opatrením Slovenskej komory exekútorov č. 93/2002 z 31. januára 2002.

Podľa tvrdenia sťažovateľky «Slovenská komora exekútorov listom z 31. januára 2002 č. j. 93/2002, ktorý adresovala súdnemu exekútorovi JUDr. J. K., T., a ktorého kópiu zaslala sťažovateľke na vedomie, menovanému súdnemu exekútorovi oznámila, že „výkon Exekútorského úradu L. M., súdnej exekútorke, P. B. zanikol vzhľadom na ustanovenie § 230, ods. 4 dňa 9. novembra 2001. V zmysle § 17, ods. 5 zákona 233/95 Z. z. – Exekučného poriadku Vás ustanovujeme za náhradníka súdneho exekútora L. M., ktorej výkon úradu zanikol“. Podľa sťažovateľky „Slovenská komora exekútorov a ministerstvo spravodlivosti týmto začali brať ako vykonávateľa exekučnej praxe v Exekútorskom úrade [REDAKOVANÉ] vyššie menovanú osobu a na mňa začali hľadiť ako na osobu bez oprávnenia vykonávať prax súdneho exekútora. Podľa veľmi stručnej kópie listu z 31. 1. 2002 k tomu malo dôjsť na základe § 230 ods. 4 pravdepodobne zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti“.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol uznesením sp. zn. I. ÚS 220/03 z 10. decembra 2003 ako neprípustnú a svoje rozhodnutie takto odôvodnil:

«Vzhľadom na... skutkové tvrdenia sťažovateľky a na platnú právnu úpravu predmetných právnych vzťahov ústavný súd považoval za potrebné predovšetkým zaujať stanovisko k otázke, či napadnutý postup, resp. opatrenie Slovenskej komory exekútorov ako orgánu samosprávy exekútorov sa svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd sťažovateľky, a až potom pristúpil k preskúmaniu, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie...

Z citovaného čl. 35 ods. 2 ústavy vyplýva, že zákonodarca je oprávnený stanoviť určité podmienky zániku výkonu exekútorského úradu, tak ako to aj ustanovil v citovanom § 230 ods. 4 Exekučného poriadku, ale najmä v § 16 Exekučného poriadku...

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že pri výklade a aplikácii právnych predpisov treba vychádzať z ich účelu a zmyslu, pričom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou (napr. I. ÚS 37/95, II. ÚS 50/01, I. ÚS 52/02).

Zmyslom ustanovení Exekučného poriadku o zániku exekútorského úradu bolo vopred ustanoviť taxatívny výpočet dôvodov zániku tohto slobodného povolania

(napr. strata štátneho občianstva, strata spôsobilosti na právne úkony atď.), keď pripadá do úvahy odvolanie exekútora ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom v zásade by odvolaniu mal predchádzať návrh Slovenskej komory exekútorov. Skončenie platnosti výnimky zo vzdelania predpokladaného Exekučným poriadkom na výkon exekútorského úradu, ktoré je tiež dôvodom na zánik exekútorského úradu podľa § 230 ods. 4 Exekučného poriadku, nie je výslovne viazané na odvolanie exekútora, hoci je predpokladom zániku tohto úradu, rovnako ako ďalšie dôvody na odvolanie zakotvené v § 16 ods. 2 Exekučného poriadku. Pri výklade a použití zákona síce treba vychádzať z toho, čo zákonodarca v zákone uviedol, avšak v prípade, keď proti sebe stoja v rámci toho istého zákona dva dôvody zániku exekútorského úradu rovnakého charakteru, pričom jeden dôvod predpokladá odvolanie z tejto funkcie a druhý dôvod je viazaný na zánik funkcie zo zákona, nemožno bez ďalšieho dospieť k záveru, že zánik funkcie exekútora v oboch uvedených prípadoch (tak podľa § 16 ods. 2, ako aj podľa § 230 ods. 4 Exekučného poriadku) nevyžaduje na návrh Slovenskej komory exekútorov odvolanie orgánom, ktorý exekútora do funkcie vymenoval, teda odvolanie ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky. *A fortiori* tak musí byť, ak zánikom tohto slobodného povolania sú dotknuté základné práva a slobody osoby, ktorá nadobudla práva, na základe ktorých vykonáva exekútorský úrad.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo potrebné podľa názoru ústavného súdu považovať napadnutý postup, resp. opatrenie Slovenskej komory exekútorov za také, „ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť“ (§ 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej aj „OSP“). V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva už judikoval, že „právo sťažovateľa vykonávať právnu prax je občianskym právom v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“ (pozri *W. R. v. Rakúsko*, rozsudok z roku 1999, ďalej rozsudok *De Moor v. Belgicko* z roku 1987), ako už tiež judikoval napr. vo veci *Werner v. Poľsko* (rozsudok z 15. novembra 2001), že čl. 6 ods. 1 citovaného dohovoru „je aplikovateľný na odvolanie advokáta z jeho funkcií správcu konkurznej podstaty“...

V danom prípade sťažovateľka tvrdila, že došlo k porušeniu jej označených základných práv postupom a opatrením Slovenskej komory exekútorov z 31. januára 2002 č. j. 93/2002, ktorým komora vychádzala zo zániku jej výkonu exekútorského úradu zo zákona, a preto jej ustanovila náhradníka exekútora podľa § 17 ods. 5 Exekučného poriadku. Odhliadnuc od toho, že citované ustanovenie Exekučného zákona sa nevzťahuje na prípad sťažovateľky, pretože je aplikovateľné pri zániku výkonu exekútorského úradu podľa § 16 ods. 1 Exekučného poriadku, a nie podľa § 230 ods. 4 tohto zákona, napadnutý postup, resp. opatrenie, ale najmä Exekučným poriadkom predpokladané rozhodnutie o odvolaní exekútorky, pretože sa dotýka základných práv a slobôd, nepochybne zakladá právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa § 244 ods. 2 OSP. O tom, či napadnutý postup orgánov verejnej správy spadá do preskúmvacej právomoci všeobecného súdu podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, môže právne relevantným spôsobom rozhodnúť výlučne vecne a miestne príslušný všeobecný súd a až následne podľa čl. 127 ústavy *in fine* ústavy ústavný súd (*mutatis mutandis* I. ÚS 74/02)».

Vzhľadom na subsidiárnu povahu ochrany základných práv zo strany ústavného súdu sa sťažovateľka mala/má domáhať ochrany svojho práva domáhať predovšetkým na všeobecnom súde, t. j. pred podaním sťažnosti ústavnému súdu mala najprv využiť účinné právne prostriedky, ktoré má k dispozícii podľa príslušných procesných právnych predpisov pred všeobecnými súdmi, preto ústavný súd jej sťažnosť odmietol ako neprípustnú.

Sťažovateľka ďalej postupovala v súlade s rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 220/03. Žalobou doručenu Okresnému súdu Považská Bystrica 11. novembra 2005 sa domáhala určenia, že výkon jej exekútorského úradu trvá a tiež náhrady škody v sume 7 819 240 Sk. Vec bola na základe uznesenia krajského súdu sp. zn. 7 C 182/2015 z 5. decembra 2005 v nadväznosti na vylúčenie sudcov Okresného súdu Považská Bystrica prikázaná na prejednanie okresnému súdu, ktorému bola postúpená 22. decembra 2005.

V priebehu konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 24 C 159/2006 žalobkyňa navrhla, aby okresný súd prerušil konanie a podal návrh ústavnému súdu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy. Okresný súd návrhu žalobkyne na prerušenie konania

nevyhovelo a uznesením č. k. 24 C 159/2006-170 z 10. januára 2013 ho zamietol. Proti označenému uzneseniu podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu uznesením č. k. 6 Co 53/2013-186 z 10. septembra 2013 zrušil a vec mu vrátil na opätovné rozhodnutie. Obe uznesenia nadobudli právoplatnosť 14. októbra 2013.

Ústavnému súdu bol 17. júna 2014 doručený návrh okresného súdu na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, a to *„o súlade § 230 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“*.

Okresný súd do dňa podania svojho návrhu ústavnému súdu o návrhu žalobkyne na prerušenie konania však opätovne nerozhodol, pričom v samotnom návrhu vyslovil názor, že *„v prípade, ak bude Ústavnému súdu Slovenskej republiky postúpený návrh na zaujatie stanoviska, vznikne dôvod na prerušenie konania vo chvíli, keď tento návrh bude prijatý na ďalšie konanie. Následne bude konanie pred okresným súdom prerušené do skončenia prejednávania uvedeného návrhu Ústavným súdom Slovenskej republiky.“*

Ústavný súd rozhodol o návrhu okresného súdu uznesením sp. zn. PL. ÚS 25/2014 z 5. novembra 2014 tak, že ho odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, pretože nebola splnená zákonná podmienka konania o návrhu v konaní pred ústavným súdom, *„keďže okresný súd do dňa jeho predbežného prerokovania právoplatne neprerušil konanie vedené pod sp. zn. 14 C 159/2006“*.

V poradí druhý návrh okresného súdu týkajúci sa konania o súlade podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy a podľa § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku platného a účinného do 30. júna 2016 bol doručený ústavnému súdu 30. mája 2016, v ktorom okresný súd

navrhuje, aby ústavný súd rozhodol že „§ 280 ods. 4 (správne má byť § 230 ods. 4, pozn.) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučného poriadku) v znení novely, realizovanej zákonom č. 280/1999 Z. z., účinnej od 9. 11. 1999, nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1, 4, čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Okresný súd v odôvodnení svojho návrhu okrem iného uvádza:

„Žalobkyňa poukazovala na to, že Uznesením Krajského súdu v Trenčíne v konaní sp. zn. 11 S 115/04-55 zo dňa 30. 06. 2005, ktoré nadobudlo právoplatnosť 8. 8. 2005, bolo proti žalovaným Slovenská komora exekútorov, Bratislava a Slovenská republika – Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava rozhodnuté, že Slovenská komora exekútorov je povinná rozhodnúť o žiadosti žalobkyne zo dňa 13. 3. 2002 a zo dňa 3. 3. 2004 do jedného mesiaca od právoplatnosti uvedeného uznesenia. V tomto konaní sa žalobkyňa konkrétne domáhala toho, aby žalovaným 1/ a 2/ bola uložená povinnosť vydať rozhodnutie o odvolaní žalobkyne z funkcie súdnej exekútorky, tiež toho, že ustanovenie náhradníka súdneho exekútora [REDAKOVANÉ] je neplatné a výkon jej exekútorského úradu naďalej trvá. Mala za to, že žalovaní nedodrжали zákonný postup, nebolo vydané konkrétne rozhodnutie o jej odvolaní z funkcie exekútora, v ktorom by sa mohlo konštatovať nenaplnenie zákonných predpokladov na výkon exekútorského úradu, proti ktorému by sa zákonnými opravnými prostriedkami mohla brániť. Mala za to, že k zániku jej exekútorského úradu nepostačuje len písomné oznámenie Slovenskej komory exekútorov č. SKE 1234/05 a následne oznámenie z 26. 10. 2001. Aj napriek uvedenému rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne Slovenská komora exekútorov, ani SR – Ministerstvo spravodlivosti SR si súdom uloženú povinnosť nesplnili, obmedzili sa len na konštatovanie, že výkon jej exekútorského úradu zanikol priamo zo zákona.

Žalobkyňa mala za to, že uvádzaný § 280 ods. 4 Exekučného poriadku (správne má byť § 230 ods. 4, pozn.) nie je v súlade s čl. 1 a ďalšími Ústavy Slovenskej republiky, zároveň mala za to, že je povinnosťou vec prejednávaného súdu tento návrh postúpiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky za účelom posúdenia možného nesúladu týchto ustanovení. Poukázala na to, že bola vymenovaná za súdnu exekútorku rozhodnutím

Ministra spravodlivosti SR, len tento je oprávnený ju na základe zákonných dôvodov odvolať. Poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL ÚS 25/00, podľa ktorého nikomu nemožno odňať jeho riadnym spôsobom nadobudnuté práva na základe neskoršie vydaného právneho predpisu. Pri obmedzovaní základných práv a slobôd občana sa musí dbať na ich podstatu a zmysel, princípom právneho štátu je právna istota, ktorá zahŕňa dôveru občana v právo a navyše aj ochranu už nadobudnutých práv osobitne majetkových. Namietané znenie § 230 ods. 4 Exekučného poriadku je právnou úpravou, ktorou sa spätne menia podmienky realizácie už existujúcich právnych vzťahov a nadobudnuté práva, čo nie je v súlade s právnou istotou. Podľa názoru žalobkyne v danom prípade síce zákonodarca môže uplatniť svoje zákonodarné oprávnenie autonómne a suverénne, na druhej strane ale výkon týchto oprávnení má trvalý limit, spočívajúci v ochrane základných práv a slobôd a povinnosti dodržiavať ďalšie princípy právneho štátu. Ide o riešenie kolízie, vychádzajúcej z dôsledného rešpektovania nadobudnutých práv na jednej strane a z nutnosti zmeny právneho poriadku, reagujúceho na spoločenský vývoj na strane druhej. Treba mať na zreteli poznanie, že oprávneným subjektom, ktoré už nadobudli určité práva skôr a v súlade s platným právom, môžu vzniknúť v budúcnosti zmenou právnych pravidiel nové podmienky, ktorých splnenie je nevyhnutné, ak chcú aj v zmenených právnych podmienkach zostať v pozícii oprávnených osôb. Tieto nové podmienky však musia byť reálne splniteľné. Vo veci sp. zn. PL ÚS 15/98 Ústavný súd uviedol, že s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivému obsahu právnych noriem. Odvolanie exekútora je v skutočnosti odvolaním splnomocnenia pre osobu, ktorá v mene štátu vykonávala súdnu moc z dôvodov, upravených zákonom.

V inom prípade už bolo konštatované nálezom Ústavného súdu sp. zn. PL ÚS 49/03, že § 237 ods. 5, 6 Exekučného poriadku nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Išlo o ustanovenie, podľa ktorého exekútor, ktorý k 1. 9. 2003 nemá vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa na právnickej fakulte vysokej školy SR, alebo nemá uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa, vydaný zahraničnou vysokou školou, je povinný ministerstvu spravodlivosti preukázať, že začal do 31. 12. 2004 študovať na právnickej fakulte vysokej školy. Ak exekútor v tejto lehote nepreukáže splnenie tejto povinnosti, minister ho bez zbytočného odkladu odvolá. Uvedeným nálezom bolo citované

ustanovenie zrušené dňa 12. 4. 2005. Žalobkyňa mala za to, že jej prípad je obdobný, nakoľko podľa § 230 ods. 4, ktorý bol doplnený zákonom č. 280/1999 Zb. do Ex. poriadku obsahuje znenie, podľa ktorého výnimka zo vzdelania udelená podľa ods. 1 prestane platiť, ak ten, komu bola táto výnimka udelená, nezačne do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona štúdium na právnickej fakulte a do ďalších 5 rokov toto štúdium úspešne neskončí. Výkon exekútorského úradu zaniká uplynutím týchto lehôt. Žalobkyňa poukázala na to, že toto ustanovenie zákona dodnes platí a nebolo zrušené, hoci obdobné, ako je vyššie uvedené, zrušené bolo. Ustanovenie § 230 ods. 4 podľa názoru žalobkyne nebolo reálne splniteľnou podmienkou, a to v súvislosti so znením všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich vysoké školstvo v Slovenskej republike, v rozhodnom čase išlo o zákon č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov, ktoré sa vzťahujú na prijímanie na vysokoškolské štúdium, dĺžku magisterského štúdia, možnosť, prípadne nutnosť prerušenia štúdia a ďalšie okolnosti spoluurčujúce predpokladanú dĺžku štúdia. Keďže v priebehu výkonu exekútorskej činnosti žalobkyne došlo novelou Exekučného poriadku k zmene podmienok, ktoré mala splniť k tomu, aby mohla svoj úrad naďalej vykonávať, navyše k zmene podmienok, ktoré nie sú splniteľné bez toho, aby sa nepoužil iný zákon, ktorého normy nedovoľujú splnenie povinností v uvádzaných lehotách, teda povinnosti v konkrétnej lehote začať študovať a v konkrétnej lehote štúdium ukončiť, môže situáciu žalobkyne vyriešiť len Ústavný súd Slovenskej republiky posúdením toho, či je § 230 ods. 4 Exekučného poriadku v súlade s Ústavou SR.

Vzhľadom na vyššie uvedené Okresný súd Trenčín podáva tento návrh.“

Okresný súd navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že „§ 280 ods. 4 (správne má byť § 230 ods. 4, pozn.) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučného poriadku) v znení novely, realizovanej zákonom č. 280/1999 Z. z., účinnej od 9. 11. 1999, nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1, 4, čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

Podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy ústavný súd začne konanie, ak podá návrh na začatie konania súd. V zmysle § 18 ods. 1 písm. d) v spojení s § 19 zákona o ústavnom súde ústavný súd začne konanie, ak návrh podá súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, pričom súdom podľa § 18 ods. 1 písm. d) sa rozumie príslušný senát alebo samosudca. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až e) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily..., môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Podľa čl. 131 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o návrhoch podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a b) ústavy v pléne. Plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu

a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca. Ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Ako z § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, návrh na začatie konania podaný ústavnému súdu musí obsahovať odôvodnenie, ktoré musí spĺňať dostatočné ústavno-právne argumenty podporujúce opodstatnenosť návrhu (m. m. PL. ÚS 9/2012).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd zistil, že na prerokovanie návrhu má ústavou danú právomoc, návrh má predpísané náležitosti, nie je neprípustný a nemožno ho považovať ani za oneskorene podaný, keďže podávanie návrhov na začatie konania o súlade právnych predpisov nie je viazané na žiadnu lehotu.

Návrh podala sudkyňa okresného súdu sudkyňou [REDAKOVANÉ] v spojení so svojou rozhodovacou činnosťou vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 24 C 159/2006. V súlade s § 109 ods. 1 písm. b) druhou vetou Občianskeho súdneho poriadku bolo uvedené konanie prerušené uznesením okresného súdu č. k. 24 C 159/2006-214 z 8. júna 2015. O odvolaní podanom odporcom v prvom rade (Slovenská komora exekútorov) rozhodol krajský súd uznesením č. k. 6 Co 739/2015-229 z 22. septembra 2015 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil; obe uznesenia nadobudli právoplatnosť 12. októbra 2015, čo znamená, že návrh podala oprávnená osoba.

Po preskúmaní splnenia základných procesných podmienok pristúpil ústavný súd v rámci predbežného prerokovania podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde osobitne k preskúmaniu, či napadnutá právna úprava signalizuje skutočnosti, ktoré by po prijatí návrhu na ďalšie konanie boli spôsobilé na vyslovenie nesúladu napadnutého § 230 ods. 4 Exekučného poriadku, teda ústavný súd pristúpil k preskúmaniu toho, či návrh navrhovateľa na začatie konania o súlade právnych predpisov nie je zjavne neopodstatnený. Vývoj judikatúry totižto preukazuje, že aj v konaní o súlade právnych predpisov môže v rámci predbežného prerokovania návrhu zaujať názor, že návrh treba možno odmietnuť ako zjavne neopodstatnený (m. m. PL. ÚS 5/05, PL. ÚS 15/08, PL. ÚS 10/09, PL. ÚS 28/2015, PL. ÚS 39/2015, PL. ÚS 53/2015, PL. ÚS 14/2016, PL. ÚS 11/2018).

Za zjavne neopodstatnený sa vo všeobecnosti považuje podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu návrh vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie.

Ako už bolo uvedené, okresný súd navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že § 230 ods. 4 Exekučného poriadku v znení novely vykonanej zákonom č. 280/1999 Z. z. účinnej od 9. novembra 1999 nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ustanovenie § 230 ods. 4 Exekučného poriadku zavedeného zákonom č. 280/1999 Z. z. okrem iného zrušilo platnosť výnimky zo vzdelania ustanovenej v § 230 ods. 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého sa § 10 ods. 1 písm. b)... nevzťahuje na toho, kto do 18 mesiacov od nadobudnutia účinnosti Exekučného poriadku (1. decembra 1995) ukončí odbornou skúškou špecializačné štúdium.

Podľa § 230 ods. 4 Exekučného poriadku (v znení zákona č. 280/1999 Z. z.) výnimka zo vzdelania udelená podľa odseku 1 prestane platiť, ak ten, komu bola táto výnimka udelená, nezačne do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona štúdium na právnickej fakulte a do ďalších piatich rokov toto štúdium úspešne neskončí. Výkon funkcie exekútora zaniká uplynutím týchto lehôt.

V čase, keď žalobkyni zanikol výkon funkcie exekútora zo zákona, § 10 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku v znení zákona č. 280/1999 Z. z. znel: „Za exekútora možno vymenovať občana Slovenskej republiky... ktorému právnická fakulta vysokej školy v Slovenskej republike priznala titul magister alebo titul bakalár v štúdiu so špecializáciou súdny exekútor alebo má uznaný diplom o právnickom vzdelaní získanom na vysokej škole v zahraničí.“

Zákonom č. 356/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 356/2003 Z. z.“) sa do Exekučného poriadku zaviedlo nové prechodné ustanovenie účinné k 1. septembru 2003, a to nový § 237 v tomto znení:

„(1) Za vzdelanie podľa § 10 ods. 1 písm. b) a § 21 ods. 1 písm. b) sa považuje aj vzdelanie získané na právnickej fakulte vysokej školy so sídlom na území Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky...

(5) Exekútor, ktorý k 1. septembru 2003 nemá vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo nemá uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou, je povinný ministerstvu preukázať, že začal do 31. decembra 2004 študovať na právnickej fakulte vysokej školy. Ak exekútor v tejto lehote nepreukáže splnenie tejto povinnosti, minister ho bez zbytočného odkladu odvolá.

(6) Exekútor, ktorý k 1. septembru 2003 nemá vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo nemá uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou, je povinný ministerstvu preukázať, že si toto vzdelanie do 1. júla 2007 doplnil. Ak exekútor v tejto lehote nepreukáže splnenie tejto povinnosti, minister ho bez zbytočného odkladu odvolá...“.

K ústavnosti Exekučným poriadkom meniacich sa ustanovených podmienok vzdelania pre výkon funkcie exekútora sa ústavný súd už vyjadroval, a to v náleze sp. zn. PL. ÚS 49/03 z 10. januára 2005 (poukázal naň aj navrhovateľ vo svojom návrhu),

keď uviedol, že „vychádzajúc z postavenia exekútora ako orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom zákonom, a to Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom (platným a účinným v čase rozhodovania ústavného súdu, pozn.), treba uviesť, že ustanovenie predpokladov na výkon takejto funkcie patrí zákonodarcovi. Zákonodarca pri formulovaní týchto predpokladov je viazaný predovšetkým tým, že ide o orgán participujúci na výkone súdnej moci, realizujúci základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a štátne donútenie za účelom nedobrovoľného výkonu súdnych a iných rozhodnutí.

Z tohto možno vyvodit' široké oprávnenia zákonodarcu pri ustanovovaní predpokladov na výkon funkcie exekútora, ktoré nemožno obmedziť tak, že by nebolo prípustné ich dodatočné dopĺňanie, za predpokladu, že takéto pridávanie jednotlivých predpokladov neporušuje predovšetkým princípy právneho štátu, najmä princíp právnej istoty. Platí to do istej obmedzenej miery aj pre princíp ochrany základných práv a slobôd, ktorý však pri úprave postavenia orgánov verejnej moci nemôže byť prevažujúcim nad verejným záujmom spočívajúcim v tom, aby osoby vykonávajúce štátnu (verejnú) moc spĺňali predpoklady na výkon tejto moci, ktoré spočívajú najmä v požiadavkách na bezúhonnosť a morálnu integritu takýchto osôb ako základných predpokladov na výkon takejto funkcie.

Ak zákonodarca opomenul alebo v danom čase nepovažoval za potrebné ustanoviť niektoré predpoklady na výkon funkcie exekútora (to platí pre orgány verejnej moci, zvlášť pre štátne orgány), ktoré sa všeobecne akceptujú pri výbere osôb vykonávajúcich verejnú moc (súdnu moc), neznamená to, že nie je oprávnený tak urobiť dodatočne za podmienky, že zvolený prostriedok doplnenia takýchto predpokladov sleduje verejný záujem, ktorý už bol artikulovaný v iných, obdobných prípadoch...“.

K ústavnosti požadovaného vzdelania súdnych exekútorov ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 49/03 už tiež explicitne uviedol:

„Predpoklad vzdelania sa podľa prechodných ustanovení § 237 ods. 5 a 6 Exekučného poriadku v znení zákona č. 356/2003 Z. z. vzťahuje aj na vymenovaných exekútorov podľa práva platného do 1. septembra 2003. Vymenovaným exekútorom zákon ukladá dve povinnosti v dvoch prekluzívnych lehotách.

Exekútor, ktorý nemá k 1. septembru 2003 predpísané vzdelanie, je povinný ministerstvu preukázať, že začal do 31. decembra 2004 študovať na právnickej fakulte vysokej školy (§ 237 ods. 5). Exekútor, ktorý nemá k 1. septembru 2003 predpísané vzdelanie, je povinný ministerstvu preukázať, že si toto vzdelanie do 1. júla 2007 doplnil. Ak exekútor nepreukáže splnenie týchto povinností v ustanovených lehotách, zmeškanie každej z nich sa spája so sankciou odvolania bez zbytočného odkladu. [(zákon č. 356/2003 Z. z. zrušil lehoty, ktorých uplynutie podľa predchádzajúceho zákona (zákona č. 32/2002 Z. z.) bolo možné predpokladať v roku 2009, pozn.]...

V danom prípade ide o riešenie kolízie vychádzajúce z dôsledného rešpektovania (ochrany) nadobudnutých práv na strane jednej a z nutnosti zmeny právneho poriadku reagujúceho na spoločenský vývoj na strane druhej.

Vždy treba mať na zreteli poznanie, že oprávneným subjektom, ktoré už nadobudli určité práva skôr a v súlade s platným právom, môžu vzniknúť v budúcnosti zmenou právnych pravidiel nové podmienky, ktorých splnenie je pre tieto subjekty nutné, ak chcú aj v zmenených právnych podmienkach zostať v pozícii oprávnených osôb. Nové podmienky založené *lex posterior* musia byť reálne splniteľné aj pri rešpektovaní práva, ktoré je nevyhnutné zahrnúť do plnenia nových predpokladov. Takýmto právom sú všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce vysoké školstvo v Slovenskej republike.

Na základe ustanovení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov, ktoré sa vzťahujú na prijímanie na vysokoškolské štúdium, dĺžku magisterského štúdia, možnosť, prípadne nutnosť prerušenia štúdia a ďalšie okolnosti spoluurčujúce predpokladanú dĺžku štúdia, možno uzavrieť, že novo ustanovený predpoklad vzdelania v lehotách podľa § 237 ods. 5 a § 237 ods. 6 Exekučného poriadku je/bol nesplniteľnou podmienkou.

Na základe... § 237 ods. 5 a 6 zákona č. 356/2003 Z. z. sa exekútori vymenovaní podľa predtým platných predpisov vydaním nového právneho predpisu vzťahujúceho sa na ich nadobudnuté práva (oprávnenia) nachádzajú/nachádzali v odlišnej právnej situácii, ako je tá, v ktorej sa nachádzali pred jeho vydaním. Ustanovenia § 237 ods. 4 a 5 sa vzťahujú na skutočnosti vzniknuté pred dňom ich účinnosti a menia právnu situáciu exekútorov predovšetkým preto, že obsahujú povinnosti, ktoré nie sú splniteľné bez toho, aby sa nepoužil iný zákon (zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších

predpisov), ktorého normy však nedovoľujú splnenie týchto povinností v lehotách ustanovených v zákone č. 356/2003 Z. z...

Ustanovením § 237 ods. 5 a 6 Exekučného poriadku v znení zákona č. 356/2003 Z. z. došlo k porušeniu pravidla o splniteľnosti požiadaviek nového zákona na vzdelanie exekútorov, a preto tieto ustanovenia nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy.“

Navrhovateľ v návrhu na začatie konania tvrdí, že napadnuté ustanovenia vytvárajú priestor pre pravú retroaktivitu hodnotiacich kritérií. Zákaz spätnej účinnosti (zákaz retroaktivity) právnych noriem tvorí integrálnu súčasť princípu právnej istoty, a možno ho preto považovať aj za definičný znak právneho štátu, ktorý tvorí významnú demokratickú záruku ochrany práv občanov (m. m. PL. ÚS 16/95). Zákaz retroaktivity je založený na zásade, že právna norma nepôsobí spätne, ale pôsobí do budúcnosti. V zmysle tohto zákazu nikoho nemožno postihnúť (sankcionovať) za také správanie, ktoré v čase, keď sa uskutočnilo, nebolo sankcionovateľné. Vo verejnom práve v zásade nie sú prípustné ani zákony, ktoré by pôsobili spätne, t. j. ktoré by ukladali fyzickým osobám alebo právnickým osobám spätne určitú verejnoprávnu povinnosť (m. m. PL. ÚS 29/05).

K otázke retroaktivity sa ústavný súd už vyjadroval vo svojich predošlých rozhodnutiach týmto spôsobom:

Do obsahu pojmu právny štát nesporne patrí aj zákaz retroaktivity a ochrana nadobudnutých práv za predpokladu, že nový právny predpis zhoršuje právne postavenie svojich adresátov alebo je objektívne spôsobilý zhoršiť toto postavenie. Retroaktivita zavedená právnym predpisom, ktorý by rušil, prípadne zhoršoval nadobudnuté práva, je z hľadiska právnej istoty neprípustná (napríklad nález Ústavného súdu ČSFR sp. zn. PL. ÚS 78/92, nálezy ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/99, PL. ÚS 16/95, uznesenie sp. zn. PL. ÚS 5/05).

«K znakom právneho štátu patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok. Súčasťou tejto dôvery je zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia všeobecne záväzných právnych predpisov, resp. ich častí alebo jednotlivých ustanovení. Z požiadavky právnej istoty vyplýva záver, že všeobecne záväzný právny predpis, resp. jeho ustanovenia zásadne pôsobia iba do budúcnosti. V prípade

spätného pôsobenia by sa porušila požiadavka na ich všeobecnú prístupnosť (poznateľnosť). Dôsledkom by bola situácia, v ktorej osoba postupujúca podľa práva by nemala žiadnu možnosť oboznámiť sa s obsahom budúcej právnej úpravy, ktorá by jej konanie podľa platného práva v minulosti vyhlásila za právne neúčinné alebo také, ktorým sa nedalo vyvolať účinky predpokladané takým právom, napríklad získanie určitého postavenia, funkcie alebo výhody...

Zákaz retroaktivity spočíva predovšetkým v tom, že podľa aktuálne platnej právnej normy zásadne nemožno posudzovať úkony, iné právne skutočnosti alebo právne vzťahy, ktoré sa stali alebo vznikli pred účinnosťou tejto právnej normy. Každý, kto koná podľa práva, musí mať objektívnu možnosť posúdiť to, do akej miery spĺňa predpoklady na nadobudnutie určitého postavenia, práv a povinností s tým spojených. Táto objektívna možnosť poznania zásadne nemôže byť v budúcnosti negovaná tak, že ak by táto negácia bola subjektu práva známa, neuchádzal by sa o nadobudnutie postavenia alebo práv, resp. ani by ich reálne nadobudnúť nemohol.

Z judikatúry ústavného súdu treba pripomenúť, že každý zákon by mal spĺňať požiadavky, ktoré sú vo všeobecnosti kladené na akúkoľvek zákonnú úpravu v právnom štáte a ktoré možno odvodiť z čl. 1 ods. 1 ústavy. Ústavný súd už vo veci sp. zn. PL. ÚS 15/98 uviedol, že s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka „všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem...“, a vo veci sp. zn. PL. ÚS 52/99 ústavný súd uviedol, že medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj „zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti (proporcionality)“. V náleze sp. zn. PL. ÚS 28/00 ústavný súd v súvislosti so správou majetku štátu uviedol, že zákonný príkaz *pro futuro* je v limite zákonnej ochrany tohto majetku. Súčasne uviedol, že využitie zákonných nástrojov na presadenie verejného záujmu (záujmu štátu) do zmluvných vzťahov vo všeobecnosti nie je vylúčené... Priame zákonné zásahy do uzavretých právnych vzťahov označil ústavný súd za porušenie princípu právnej istoty ako imanentného znaku právneho štátu.».

Pravou retroaktivitou je taký postup zákonodarcu, pri ktorom tento v novom právnom predpise (zákone) neuzná práva (alebo povinnosti) založené právnymi

skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu (zákona).

Nepravá retroaktivita označuje spravidla stav, keď v dôsledku novej právnej úpravy dochádza k prekvalifikovaniu právnych skutočností, ktoré vznikli v minulosti, vždy však len od okamihu nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy. Nová právna úprava teda nevytvára žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia účinnosti, avšak kvalifikuje tie právne úkony, ku ktorým došlo ešte pred nadobudnutím jej účinnosti, v dôsledku čoho môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu tých právnych účinkov, ktoré boli predtým späté s ich uzavretím (PL. ÚS 38/99). O nepravú retroaktivitu ide aj v prípade, ak zákon uzná skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona, súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali (PL. ÚS 3/00).

K ústavnoprávnym dôsledkom pravej a nepravej retroaktivity ústavný súd vyjadril svoj právny názor korešpondujúci s právnym názorom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) vo veci sp. zn. PL. ÚS 49/03, všeobecne akceptovaný aj v štandardných právnych systémoch, už v celom rade svojich rozhodnutí (okrem PL. ÚS 49/03 aj napr. PL. ÚS 17/96, PL. ÚS 38/99, PL. ÚS 3/00), ktorý nemá dôvod v súvislosti s prerokúvaným návrhom okresného súdu meniť.

Návrh generálneho prokurátora, o ktorom v tejto veci rozhodoval ústavný súd, sa dotkol aj retroaktivity v zákone č. 280/1999 Z. z., porovnávajúc ju s retroaktivitou založenou zákonom č. 356/2003 Z. z., keď sa v ňom uvádza, že kým „*novelou exekučného poriadku vykonanou zákonom č. 280/1999 Z. z. došlo k nepravej retroaktivite, pretože podmienka na doplnenie vzdelania bola síce retroaktívna, ale splniteľná, ostatná novela Exekučného poriadku v ust. § 237 ods. 5 a 6 (vykonaná zákonom č. 356/2003 Z. z., pozn.) mení nepravú retroaktivitu na pravú retroaktivitu. Právna istota je tu narušená dvojnásobne, možno to nazvať retroaktivitou retroaktivity. Pri tejto skupine exekútorov ide opäť o nesplniteľnú podmienku.*“.

Vo všeobecnosti sa nepravá retroaktivita pripúšťa, avšak existujú výnimky, ktoré ju robia neprípustnou, najmä v prípade, ak výrazne zasahuje do legitímnych očakávaní jednotlivcov. S problematikou nepravnej retroaktivity sa možno stretnúť takmer pri každej zmene právnej úpravy, keď prijatá zmena nejakým spôsobom modifikuje existujúci stav, pričom je ťažké zabrániť tomu, aby sa existujúce práva v budúcnosti nemodifikovali. V rámci tohto procesu zmeny sa spravidla nedá ani vyhnúť zásahu do princípu dôvery osôb v právo a vzniku konfliktu ochrany verejného záujmu a ochrany dôvery v právo. V tejto súvislosti ústavný súd už vyslovil názor, že princíp právnej istoty ako komponent právneho štátu znamená, že v špecifických okolnostiach nesmie byť arbitrárna, bez adekvátneho verejného záujmu zhoršená do budúcnosti právna pozícia jednotlivca, ako aj právny názor, podľa ktorého z pohľadu prípadnej retroaktivity právnych noriem je podstatnou otázkou ochrany nadobudnutých práv, ktoré by preto neskoršia právna úprava už nemala rušiť, prípadne zhoršovať, ale „*pro futuro*“ len zlepšovať (PL. ÚS 38/99). Súčasne vo veci sp. zn. PL. ÚS 3/09 ústavný súd zdôraznil, že na legitímne očakávania je nevyhnutné nazerať aj v kontexte generálneho princípu právneho štátu fixovaného v čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorého integrálnou súčasťou je aj princíp právnej istoty a ochrany dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok (m. m. II. ÚS 48/97, PL. ÚS 37/99, PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 25/00, PL. ÚS 1/04, PL. ÚS 6/04).

Zákonodarcom ustanovená podmienka dosiahnutia určitého duhu a stupňa vzdelania v napadnutom ustanovení je odôvodnená verejným záujmom na riadnom výkone exekúcií exekútorom, ktorý je v pozícii orgánu verejnej moci. Táto jeho pozícia orgánu verejnej moci si vyžaduje odbornosť primeranú významu a právnym dôsledkom exekučného konania s cieľom premietnuť ju do zvýšenia profesionality pri výkone exekúcií a pri posilnení poskytnutia účinnej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov exekučného konania.

Z uvedeného je zrejmé, že v danom prípade prijatím napadnutého ustanovenia Exekučného poriadku vzniká kolízia vychádzajúca na jednej strane z požiadavky dôsledného rešpektovania princípu právnej istoty, resp. nadobudnutých práv a z nutnosti

zmeny právneho poriadku, a na strane druhej požiadavka reagujúca na spoločenský vývoj zvyšovať odbornosť výkonu každého povolania vrátane exekútora.

Ústavný súd konštatuje, že na základe dôvodov a skutočností, ktoré navrhovateľ uviedol vo svojom návrhu, nezistil možnosť rozporu medzi napadnutou právnou úpravou a princípom právneho štátu, princípom právnej istoty a účelným obmedzovaním základných práv, t. j. základným právom na podnikanie a základným právom vlastniť majetok. Pre nedostatok ústavnej právomoci neprislúchalo ústavnému súdu posudzovať prípadnú retroaktivitu podľa relevantných hodnotiacich kritérií.

Odmietnutie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov pre jeho zjavnú neopodstatnenosť predstavuje akýsi medzistupeň, resp. prechodový článok medzi odmietaním pre existenciu čisto procesných prekážok (napr. pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí, nedostatok právomoci) a meritórnym prieskumom návrhu. V praxi Ústavného súdu Českej republiky a v odbornej literatúre sa pre tento prostriedok vžilo označenie „kvázimeritórny prieskum“ (Wagnerová E. a spol. Zákon o Ústavnímsoudu s komentárom. ASPI, 2007, s. 149). Aj z citovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v prípadoch, ak dôvody uvádzané navrhovateľom v návrhu na začatie konania nesignalizujú možný nesúlad namietanej právnej úpravy s predpismi vyššej právnej sily, ústavný súd v týchto prípadoch návrhy môže odmietnuť z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti. Najskôr treba pripomenúť, že ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). V konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy vystupuje v pozícii tzv. negatívneho zákonodarcu a jeho úlohou je posúdiť ústavnosť napadnutých právnych predpisov či ich vymedzených častí, eventuálne posúdiť, či je možné napadnuté predpisy (ich časti) interpretovať a aplikovať ústavne konformným spôsobom.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý § 230 ods. 4 Exekučného poriadku nesignalizuje skutočnosti, ktoré by po prijatí návrhu na ďalšie konanie boli spôsobilé na vyslovenie nesúladu § 230 ods. 4 Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 ods. 4 a čl. 35 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 1

ods. 1 dodatkového protokolu, a vzhľadom na to návrh navrhovateľa na začatie konania o súlade právnych predpisov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnený.

Nad rámec svojho rozhodnutia ústavný súd uvádza, že eviduje, že na pozadí návrhu okresného súdu sú návrhy žalobkyne, ktorá iniciovala konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 24 C 159/2006. Tieto návrhy neboli súčasťou rozhodovania ústavného súdu, pretože išli nad rámec petitu navrhovaného okresným súdom, ako aj nad rámec konania o súlade právnych predpisov, a preto sa nimi ústavný súd v tomto konaní nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018